UPPSALA VÄXER Karl Johan Eklund

Uppsala växer och Uppsala ska växa. Det hör till en normal samhällsutveckling. Växer inte Uppsala så retarderar staden. Men ska Uppsala växa hur mycket som helst och var som helst? Ska det vara så, att när STATEN bjuder upp till en gentil dans med löfte om både det ena och det andra då tackar Uppsala ja och svävar ut i en dans som med lite förnuft inte kan sluta på annat sätt än att man bygger bort mycket av det som är Uppsala idag. Och inte bara Uppsala i fysisk mening utan också det som ger förutsättningar för att känna identitet och samhörighet. Och just det, känslan av samhörighet och identitet, måste väl ändå Uppsalas politiker främja i tider som även i Uppsala känns stundvis olustiga.

Jag är medveten om att jag är raljant och näst intill en aning otillbörlig men det är ändå ett utmanande och olustigt spel som pågår mellan staten och kommunen. Är det så att önskan eller behovet att växa har fått politikerna att tappa besinningen och styrfarten och är beredda att offra mycket av det som varit en själklarhet att värna om i årtioneden för fyrdubbelt järnvägsspår och spårväg i Uppsala mot 33 000 bostäder i stråket mellan Bergsbrunna och Gottsunda? I ett par artiklar har arkitekten Alexander Åkerman belyst konsekvenserna av uppgörelsen. Enligt Åkerman skulle man pressa in 70 000 människor på en yta som motsvarar dagens Sunnersta. Det ter sig orimligt och man frågar sig hur kommer det att vara att bo så trångt? Var kommer luften och grönskan att finnas och hur kommer det att gå med natur- och kulturmiljöer.

Det område som är aktuellt för utbyggnaden har varit föremål för en kulturhistorisk förundersökning som genomförts av Upplandsmuseet genom Per Lundgren. Det är en synnerligen ambitiös och väl genomförd undersökning som sammanfattas med följande.

Utredningen visar att områdets kulturhistoriska värden är kopplade till de välbevarade agrara miljöerna i ett brett band längs Fyrisån och Sävjaån. Området mellan järnvägen och Sävjaån, liksom Sävja tillhör Uppsalaslätten, och genom sin bebyggelse på de gamla, tydligt avgränsade bytomterna, omgivna av öppen jordbruksmark och utan inslag av sentida småhusbebyggelse, ger det en anmärkningsvärt tydlig bild av det historiska slättlandskapet kring sekelskiftet 1900.Detta har i sin tur sina rötter i 1600-talet eller tidigare. Det ålderdomliga intrycket förstärks av att det finns relativt få gårdar i landskapet som flyttades ut i samband med laga skifte. På några ställen finns bevarade ängslador från första hälften av 1900-talet som visar på de forna ängsmarkernas betydelse. Området är exponerat från motorvägen till Stockholm och utgör en anslående entré till Uppsala när man närmar sig staden från söder och vägen passerar ut från Stora Söderbys höglänta gamla utmarker och ner på slätten. I området finns det två äldre vägsträckningar med speciella värden, den raka landsvägen från Falebro över Berga mot Mora stenar samt den gamla Nåntunavägen.

Vad det är fråga om är ett icke gripbart intrång i ett landskapsrum som rymmer kulturmiljöer som är signifikativa för centrala Uppland. Det är alltså fråga om ett landskapsrum och enskilda miljöer som gör Uppland till Uppland. Rent objektivt är det ett självklart bevarandeområde som inte bara borde exploateras utan behandlas med vördnad och stor omtänksamhet. Den exploatering det nu är fråga om skulle till stor del utradera de kulturhistoriskt värdefulla enskildheterna i området samt helt spoliera de samband som det stora öppna landskapsrummet erbjuder.

Jag fråga mig ängsligt, är det nya och andra planeringsideal som gäller när staten bjuder upp Uppsala till dans?